

1999. november 6. - Tanárai szobrásznak szánták, szerszámkészítő lett belőle. Ma is kettős életet él, a kalapács és a karmesteri pálca egyaránt jól áll a kezében. Hökkön József több szakmás lakatos és újíto, valamint előadói vizsgával rendelkező énekes és karvezető.

Az általa vezetett Tamási Áron Székely Népdalkör papíron a Kispesti Munkásotthon (megtűrt) művészeti csoportja. Évente tucatnyi jótékony föllépésen vesznek részt, számos hazai és külföldi fesztiválon szerepeltek sikerrel. A kórus vezetőjének gyáli otthona becses relikviákkal zsúfolt: a különböző föllépések emlékei, ajándéktárgyai idézik a koncertek hangulatát. A mester szívesen beszélt gyermekeveiről, tanulmányairól, a világot jelentő deszkákról és a buktatókat sem hallgatta el.

- A zalai Letenye melletti Murarátkáról származom, ahol a kertünk Trianon után a határon túlra került. Otthon, - nyugodtan mondhatom -, az anyatejjel szívtam magamba az éneklést. Amikor már nagybacska lettem, tollfosztáskor, kukorica hántáskor én is ott lábatlankodtam, amikor harmincan, negyvenen is összejöttek a házaknál és énekeltek. A férfiak közül néhányan citeráztak, a háziak meg egy kis vendéglátással szolgáltak. Az iskolában azt mondta az énektanárom, hogy basszista leszek. Csak annyit tévedett, hogy bariton lettem. De a tanárim azt is szerették volna, ha a képzőművészetre megyek, mert elég jól faragtam. A környékünkön található zsírmárványból - mi így hívtuk - formáztam mindenfélét. De sajnos nem volt pénzünk a továbbtanulásra, a szüleim elváltak, anyám egyedül nevelt hatunkat.

- Aztán feljöttem Pestre, bekerültem egy szakmunkásképzőbe, ami Budán a Margit körúti börtönépületben működött. Albérletben laktam, éjszakánként vagont rakni jártam. Később kaptam kollégiumot, és az igazgató megengedte, hogy továbbra is jár hassak vagont rakni. A jó eszű szerszámkészítő lakatos később, munkája mellett tanulgatva megszerezte a mérlegkészítő szakképesítést is.

Amikor elvégezte a szakmunkásképzőt, bekerült a Dózsa ejtőernyős klubjába, ahonnan aztán az ejtőernyős alakulathoz vonult be. A honvédségnél pedig az újoncok háromhónapos kiképzését vezette. Ez az embert próbálóan veszélyes szakma az ő egységénél is szedte áldozatait. Ég és föld között címmel ejtőernyős dokumentumfilmet forgattak. A kamerát tartó kollégája, Gyulai György, munka közben lezuhant. Ennek az eseménynek állított emléket Az utolsó előtti ember című film, amelyben ő is szerepelt. 1964 nyarán ugyanaznap halt meg az édesapja, a menyasszonya és a repülő főnöke, aki szintén lezuhant.

Ilyen előzmények után indult a Ki mit tud?-on. Énekelni még mindig szeretett, de 18 éves kora előtt nem bíztatták, nehogy elrontsa a hangját.

Pályamódosítás

- Először a '64-es Ki mit tud?-on indultam, de nem jutottam tovább. '66-ban is beneveztem, és eljutottam a rádiós próbafelvételig. Ekkor már komolyabban fölkészültem, jártam Barta Klára zeneiskolájába. '68-ban pedig elindultam a Nyílik a róza versenyen. Reményi Sándor, Sík Olga és Vörös Sári voltak a zsűriben. Javasolták, hogy foglalkozzam komolyan az énekléssel. Be is iratkoztam, Farkas Ilonka operaénekeshez, akit az elmúlt hetekben temettünk el. Nagyszerű ember volt, nem tett különbséget segédmunkás és doktor úr között, és mindenkit a szépre igyekezett megtanítani. Akkoriban úgy éreztem, hogy már tudok valamit. A felvételin a "Méz nagyáriát" kérték. Nagyot néztem. Kiderült, hogy a Méz, méz, méz áldott méz című gyermekdalt

kellett volna elénekelnem. Ezzel aztán ráébresztettek, hogy még nagyon is keveset tudok. Nem akartam csalódást okozni nekik, úgyhogy nyolc évig jártam ide, és közben elvégeztem az OSZK Stúdiót is. Emellett pedig természetesen dolgoztam is.

- Hol volt állásban?

- A mérlegkészítő Ktsz-nél. A forgalomban lévő csecsemőmérlegeket egyik kollégámmal terveztük. Az első unokámat már ilyenekkel mértük.

- Voltak föllépései, szert tett némi mellékkeresetre?

- Ez csak amolyan keresgélés volt. A közönséget mi szerveztük a Hazafias Népfront Vajdahunyd vári klubjába, az Újpesti Munkásotthonba, a kispesti Vörös Csillagba, a MOM-ba, az Ikaruszba, és így mi is fölléphettünk. Ha kaptunk 50-100 forintot, már örültünk. De a szakmában elég jól kerestem, havonta megvolt az 1300-1400 forintom. Amikor elvégeztem a Farkas-féle iskolát, hívtak az Operaház kórusába. Főállású tagként 960 forintot fizettek volna. Én akkor már ötezret kerestem. Nagyon fájt, de számomra ez járhatatlan út volt.

- Mennyi volt a tandíj a zeneiskolában?

- Mivel elsőben kitűnőre végeztem csak 150 forintot fizettem havonta.

- Kik tanították?

- Molnár Zsuzsa, Peskó György orgonaművész, - aki a legkeményebb korrepetitor -, Rossa Ernő és Zelinka Tamás voltak a tanárain. Ők tanácsolták, hogy iratkozzam be a Vasutas Zeneiskola nóta- és népdal szakára is, ahol Vörös Sári, Harmath Imre, Solti Károly tanított. Két év után bíztattak, hogy felvételizsem az OSZK stúdiójába. Az OSZK-n belül volt lehetőség arra, hogy a Filharmóniánál is vizsgát tessek zenetörténetből, zeneelméletből és fontos követelmény volt a lapról való éneklés is. Megszereztem a működési engedélyt, és ettől kezdve sokat jártam az ORI-val (Országos Rendező Iroda) vidékre hankizni.

- A szülők, a rokonok mit szóltak hozzá?

- Büszkék voltak, különösen, amikor az Újvidéki Rádió Szívküldi műsorában meghallották felvételiéről a hangomat, ahogy énekeltem az Anyám, édesanyám című dalt.

- És a munkahelyén?

- Akkor már a Műszeripari Kutatóintézetben dolgoztam, és nagyon örültek, hogy van egy kollégájuk, aki énekel. Még mostanában is eljönnek, ha meghallják, hogy föllépek valahol.

- Külföldre is eljutott?

- Jártunk Felvidékre, Erdélybe és Délvidékre is.

Egyszer aztán 'Solti Karcsi bácsi' fölajánlotta neki, hogy vidéki föllépései miatt helyettesítse a Kulacs Étteremben. Énekelt ő már korábban is étteremben, de Solti Károly csak egy van - gondolta magában. A külföldiek is miatta járnak oda. Előtte egy év alatt már 21 énekes szerepelt Solti helyett. Ekkor kérte meg őt. Kisebbségi érzése volt, úgy érezte, hogy nem tudja pótolni. De a híres énekes megnyugtatta: - Kisöreg - így szólította -, Solti Károly csak egy van, de Hökkön Jóska is csak egy. Neked is megvan a stílusod, és ne akarj utánozni.

Végül először egy hétig volt, és a vezető már a harmadik nap háromhónapos szerződést ajánlott neki. Kapott az alkalmon, másnap az OSZK-ban alá is írta a megállapodást. Másfél hónap múlva újra hívatta a vezető. Gondolta talán kirúgják. De a főnök azt kérdezte tőle: Megkötnék-e egész évre a szerződést? Ezt már nehezen tudta egyeztetni a munkahelyével. Éjfélkor kellett ott lennie, de általában csak kettőkor indulhatott haza. Másnap reggel pedig várta a munka az intézetben.

- A vezérigazgatóm megértett - kiváló dolgozó voltam -, és azt mondta, egy feltétellel enged el, ha a szerződés lejártá után visszajövök.

- Anyagilag már jobban megérte az éneklés?

- Abban az időben 160 forint napi gázsit kaptam. Ehhez jött még az, amit a vendégek adtak. Ez volt a több. Ha csoportok jöttek, még mellékes is jutott. Ezen kívül a Hungáriában és az EMKÉ-ben folklór műsorokban is felléptem.
- De itt már nem népdalt énekelt...
- Igen. Sok nótát is kellett tudnom, mert nem mindegy, hogy valakinek a nótáját csak a cigány játssza vagy el is éneklik. Ma is úgy érzem, hogy az eredeti közönségemet megcsaltam, hiszen már megismertek és hiányoltak. Bocsássák meg, hogy csalódást okoztam nekik. De a családra gondoltam, a gyerekeket föl kellett nevelnem. Később, amikor a gyerekeim iskolába kerültek, megfogadtam, hogy amíg el nem végzik az általános iskolát, addig nem énekelek. Föl is neveltük a három fiút, a legidősebb 29 éves, ő nevelt fiúnk, a második 26 éves, a legkisebb 22 éves. Már van unokám is.
- Ezek szerint fél lábbal a népdalban, fél lábbal a nótában van. Sokak szerint ezt a kettőt élesen el kell választani. Hogy' férnek meg egymás mellett?
- Nagyon is megférnek, mert nem lehet elválasztani őket. A népdalok úgy születtek, hogy valakinek egykor valami nyomta a lelkét és kikíváncozott belőle. A műdalok szerkezetileg nagyon hasonlóak a népdalokhoz, bár a szerzőket ismerjük, a nóták is bizonyos mértékig azokból keletkeznek. Addig él e nemzet a hazán, amíg él a dalkultúrája. A népdal mindennek az alapja, és ez érvényes a nótára is. Nem szabad éles határvonalat húzni.

Zsebből fizetve

- Hogy' alakult az élete a későbbiekben?
- Sok helyre hívtak kórusba és szólistának is. De soha nem élt bennem túlzott szereplési vágy. Ha már volt valahol szólista, oda nem mentem, nehogy vita legyen belőle. Vállaltam fellépéseket, és egyszer hívtak a Tamási Áron Népdalkörbe segíteni. Sikerült továbblépni a kórusral, eljutottunk külföldre is. Fesztiválokra szerepeltünk mindenki meglepedésére, de felléptünk nótaműsorokon is. Voltunk a Budai várban a Csepűrágó fesztiválon és a Budai Parkszínpadon.
- Volt-e támogatójuk?
- A pesterzsébeti Csiliben javasoltam, hogy alakítsunk egy nóta klubot. Igyekeztem a sajtóban is meghirdetni, mire azt mondták, hogy a Csilinek nincs szüksége reklámra. Ez volt az első pofon, amit kaptam. Pedig a népdalkör jelmondata az volt, hogy együtt egymásért, soha sem egymás ellen. Nem tettek ki plakátot a rendezvényeinkre, és kijelentették, hogy egy lépést sem tesznek az együttes érdekében. Megtűrt csoport lettünk. A korábbi karvezetőnk elment egy vidéki együtteshez, és a kórus engem kért meg, hogy vállaljam el a vezetésket. Pályázatokat írtam, és nyertünk is: az OSZK-tól kaptunk támogatást, hogy részt vehessünk egy erdélyi fesztiválon. A vezetőség ezt a pénzt huncutul, saját forrásként tüntette föl. A Játékalap pályázatáról is hoztam 80 ezer forintot, s egy fillért nem kaptunk meg belőle. Érthető, hogy állt a harc emiatt is. Ezért vagyok kénytelen időnként zsebből fizetni a kórus útjait. Ráadásul a próbateremért óránként 2600 forintot kértek, és azt javasolták, hogy alakítsunk egyesületet. Megalakítottuk, akkor meg ezért nem akartak támogatni, és továbbra is mindenért pénzt kértek tőlünk. A Csiliben mi, kebelbeliek a színházteremért 80 ezer forintot fizettünk. Ehhez, négyszáz főt számolva 200 forintos belépő kellett. De egy zenekar 30 ezer forint alatt nem jött el játszani. Bár a jó ismerősök eljöttek néha ingyen is, a neves énekeseknek 10 ezer forintot kellett fizetni. Mások el sem fogadták a meghívást, mert ez kevesebb volt, mint a szokásos gázsijuk.
- A kudarckok mellett azért voltak sikerek is...

- 1997-ben egy népzenei fesztivált szerveztem, és a Közművelődési Alapítvány pályázatán kaptam pénzt. A Mirelit szponzorált természetben: pizzát kaptunk a résztvevőknek. A Linzer Bt. adott ezer darab forró pogácsát. A Jákó Vera Színház egy ebédet állt, cserében fölléptünk a Vigadóban. A kórustagok is besegítettek süteményekkel. Az egész rendezvény 650 ezer forintba került, és maradt 100 ezer forint adósságunk. Emiatt nem tudtunk eleget tenni egy Zágónba szóló meghívásnak. Volt lengyelországi meghívásunk is, oda sem mehettünk el. A kórustagok többsége ugyanis nyugdíjas.
- Próbáltak-e fiatalítani?
- Sajnos a fiatalok nem nagyon érdeklődnek. A legkisebbek - az iskolások - és az idősebbek között nagy űr tátong.
- Rokonok közül sem sikerül?
- Próbálkozunk, és talán, ha nyugodtabb körülmények között dolgozhatnánk, akkor érdemes volna toborozni.
- Miből gazdálkodnak?
- Havonta mindenki fizet 100 forint tagdíjat. Ezt az összeget hozzátegyük az utazások vonat- vagy buszjegyeinek árához. Velem olyan szerződést kötöttek, hogy kaptam volna a kórusvezetésért havi 3500 forintot. Félévkor még egy fillért sem láttam. De nem érdekelt, mert nem a pénzért csinálom. Ez nem üzlet, ez a szívügyem. Egyébként azt kértem, hogy az összeget adják oda a fesztivál szervezésére. Nem adták.
- Néhány éve augusztus 20-ára Dunaújvárosba hívtak énekelni. Kértem, hogy jöhessen az együttes is, és a honoráriumomat fölajánlottam a busz költségre, de nem volt elég. A hiányzó összeget is én pótoltam ki.
- Hogy zajlik a kórus élete?
- Hetenként egyszer tartunk próbát, előbb a citerások, aztán a kórus. Évente egyszer táborba szoktunk menni, ahol megtanulunk egy-egy új dalszöveget. Ilyenkor egy kissé kiszakadunk az otthoni környezetből, és összecsiszolódunk, mint egy nagy család.
- Miből áll a repertoár?
- Székely népdalok, magyarországi népdalok, a magyarsággal kapcsolatos dalok: a hazáról, a hazaszeretetről szóló műdalok, Bartók, Kodály feldolgozások.
- Van-e föllépő ruhájuk?
- A lányokéhoz az anyagot Erdélyben kaptuk, és itthon varrattuk meg. A fiúknál nem gond a fehér ing, fekete nadrág.
- Időközben elváltak a Csilitől...
- A Kispesti Munkásotthonától 1997. márciusában kaptuk meg a befogadási nyilatkozatot. A mester-dalnok súlyos dossziékat hoz elő, ezekben szépen sorakoznak a föllépések, a turnék és a fesztiválok dokumentumai, műsorlapok, oklevelek, kitüntetések.
- Van mivel dicsekednie a kórusnak...
- A KÓTA-tól arany, 1999 áprilisában pedig a Vass Lajos emléktárgyversenyen arany kiváló fokozatú minősítést kaptunk, és meghívtak a júniusi egri gálaműsorba. Készültek rádiófelvételek, és szerepeltünk az MTV-ben, a Duna televízióban, valamint a BBC műsorában is.
- Hogyan tovább egyesületként?
- Szeretnénk szponzorokat találni, és nemcsak jótékonysági föllépéseken szerepelni. Minden évben, ahol tudnak, segítenek: fölléptek Albertfalván a Mozgáskorlátozottak Budapesti Egyesületénél, télapó műsorban a Kondor Béla Művelődési Házban, a Rákoskeresztúri Szociális Otthonban.
- A kultúrpolitika gyakorlatilag azon mérhető, hogy mire adnak pénzt és mire nem. Tapasztalatai

szerint a kultúrpolitika és a tömegkommunikáció hogy' viszonyul ehhez a két műfajhoz?

- Sanyarú sorsra jutott a népdal és a nóta is, mert nincs támogatójuk. A kisiskolásoknak a népdal tantárgy, de csak elvétve, egy-két helyen tanítanak általános vagy középiskolában népzene. A fiatalok szemléletét kellene egy kicsit megváltoztatni, - tekintettel arra, hogy magyarok vagyunk - ne csak az angolszász zene után fussanak. Kötelességünk megőrizni a mi dalkultúránkat. Van néhány közösség, amelyik érdeklődik a népdal s a népzene iránt, ez nagy öröm számunkra, de sajnos kevesen vannak. Egyébként is a népdal nagyon háttérbe van szorítva, a popzene szinte mindenhol - a rádióban, a tévében, a színpadon - elnyomja. Nagyon kevés nyilvánosságot kap a népi kultúra. A rádióban még a Nótaszó és Jó ebédhez szól a nóta című műsorokat is meg akarták szüntetni.

Fesztiválról fesztiválra

- Milyen emlékezetes külföldi föllépéseik voltak?

- 1997. május 24-én Zágonban művelődési központot avattunk. Szentgyörgy napján, április 26-án Sepsiszentgyörgyön léptünk föl. Ezt az STV román televízió is közvetítette egyenes adásban. 1997. júliusában részt vettünk az erdélyi Baróton a Zathuretzky kórustalálkozón. Itt vetélkedő is volt, ahol a feltett évszámok alapján zenei és történelmi eseményekről, a Zathuretzky-család Háromszéken betöltött művelődési szerepéről kellett beszélni. Azóta minden évben meghívtak bennünket Barótra.

Ezt megelőzően Kispest várossá nyilvánításának 75. évfordulója alkalmából Nemzetközi Népzenei Fesztivált rendeztek, Harangoznak Szebenben címmel, 11 kórus és a Vecsési fúvóegyüttes - összesen 337 szereplő - részvételével. A tavalyi 1848-as megemlékezésre rendezett Nemzetközi Népzenei Fesztiválra - amely egybeesett a Kispesti Munkásotthon 70 éves fennállásának megünneplésével - nyertek 138 ezer forintot a Nemzeti Kulturális Alaptól. 12 csoport jött az ország különböző tájairól, többek között a Fóti asszonykórus, a Papkeszi Mozgássérültek Egyesülete, a Tököli Kolo együttes, Taktaharkányi férfikórus és a Keceli asszonykórus. Erdélyből eljött a baróti Zathuretzky Kórus, Szlovákiából Nyárasdról két csoport, Szlovéniából a csentei népi együttes, valamint a hazai nemzetiségi kórusok közül is több. A népzenei fesztiválok sora idén is folytatódott, hiszen a kispesti polgármester azt kérte, hogy teremtsen hagyományt ebből. Ő az ígértét be is tartotta, így júniusban sor került a rendezvényre. A következő héten pedig Szlovákiába, Nyárasdra voltak hivatalosak, ahol zászló és címeravatás volt. Ezt egy nyolc napos turné követte Erdélyben.

A fesztivál után kiderült, hogy a Munkásotthon vezetősége nem tart igényt a magyar kultúra és hagyomány ápolóira. Az együttesnek ugyan van érvényes befogadási nyilatkozata, de még sincs számukra hely az otthonban. De ez már egy másik történet.

Epilógus

Szociológiai tény, hogy a tevékeny, kreatív embereket nehezen tűrik a szervezetek, a vezetők. A főnökök számára óriási frusztrációt jelent, ha nap mint nap azzal kell szembesülniük, hogy már megint másvalakinek a fejében született meg a jó ötlet. Egy idő után ez elviselhetetlenné válik, s nyilván a főnök az erősebb.

Történetünk talán happy and-del végződik: egy másik kispesti művelődési intézmény komolyan érdeklődik a népdalkör iránt. **Zétényi Zoltán** Fotó: 2Z Fotó & Média

A mester - dalnok sikerei és kudarcai (Napi Magyarország)

Írta: Adminisztrátor

2010. április 19. hétfő - Módosítás: 2011. április 09. szombat
